

Soldats entre llibres a Montserrat

▶ Àngels Rius presenta avui a Manresa un treball d'investigació sobre l'hospital militar, que recupera, amb la troballa de 150 llibres, l'únic exemple conegut d'una biblioteca de l'exèrcit republicà que ha sobreviscut

Salvador Redó
MANRESA

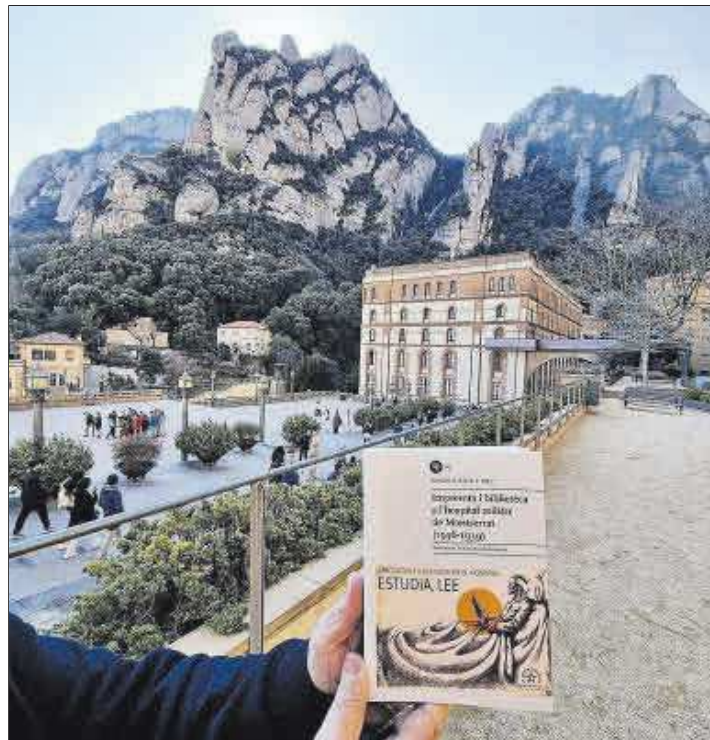

RESSENYA

■ Curiositat, ganes de saber, capacitat per entomar el repte, voler-ho explicar i saber-ho fer. Cinc conceptes que donen com a resultat el llibre *Impremta i biblioteca a l'hospital militar de Montserrat*; l'autora: Àngels Rius i Bou, bibliotecària al monestir de Montserrat. Editat per Publicacions de l'Abadia de Montserrat, el llibre es presentarà aquest dilluns (19 h) a la llibreria Parcir de Manresa.

La guerra civil i Montserrat ja ha generat una interessantíssima bibliografia i, de fet, és tema obert que encara pot donar per a moltes pàgines, però cap havia tractat la interrelació profunda entre els tres mons que hi van conviure des del mes de setembre del 1936. El primer immoble que allotjà ferits de guerra va ser l'hotel de la Colònia Puig, després va seguir l'hotel Marcet, a pocs metres del primer i, finalment, l'abril del 1938 tocava el torn al recinte de Montserrat, on es va enquibir uns 3.000 llits repartits entre els edificis de les cel·les. Els hospitalitzats, víctimes dels fronts de guerra, hi eren enviats des dels serveis sanitaris establerts a Manresa, que tenien cura del triatge, i feien el darrer tram cap al santuari amb el tren Cremallera o amb les cabines grogues de l'aeri del riu.

L'exèrcit republicà espanyol creà biblioteques en els hospitals, que eren gestionades per soldats de les Milícies de la Cultura, organisme creat pel Ministerio de Instrucción pública y Sanidad i que és la singularitat d'aquestes troballes montserratines ja que les bibliote-

El llibre, amb Montserrat al fons, es presenta a la Parcir ARXIU PARTICULAR

PAMSA, 260 PÀGINES. 26,65 EUROS

ques van desaparèixer amb l'ensulsiada final; també hi ha alguns exemplars del Servei de biblioteques del front de la Generalitat que duïen a sobre els mateixos soldats ferits.

Quan els 214 membres que formaven la comunitat benedictina van marxar de Montserrat al llarg del juliol del 1936, hi van deixar la impremta, activitat que s'havia re-

cuperat el 1918; una impremta magnífica i ben equipada tipogràficament que va fer les delícies d'alguns intel·lectuals enrolats en l'exèrcit republicà; entre aquests el poeta, editor i tipògraf Manuel Altolaguirre, integrant de l'espanyola amalgama literària i vital coneguda com a Generació del 27. Altolaguirre aprofità la impremta monàstica per editar alguns llibres, entre els quals *Espanya en el corazon*, de Pablo Neruda.

Però, i els llibres en qüestió? Es tracta d'uns 150 volums (encara se n'ha trobat algun mentre sortia l'edició del llibre) localitzats en lleixes de l'immens fons bibliotecari de l'abadia que constitueixen l'únic exemple conegut d'una biblioteca de l'exèrcit republicà espanyol que

ha sobreviscut. Volums salvats per alguns monjos amants de les lletres impreses que van valorar el fet que fossin llibres per sobre del seu origen i d'algun dels seus continguts. Hauria estat fàcil enviar-ho tot a la pira; els ànims monacals no deuri- en ser gaire imparcials si tenim present que el conflicte bèl·lic se saldà a Montserrat amb la mort de 23 monjos, cap assassinat al monestir, que restà indemne gràcies a la confiscació preventiva que en va fer la Generalitat ja a primera hora.

Àngels Rius explica, al llarg de les 260 pàgines del llibre, equipat amb els registres bibliogràfics dels volums trobats i també amb un generós aparell il·lustratiu de fotografies i documentació, aspectes del Montserrat quotidià en el qual es fomentava les visites turístiques que ajudaven a fer una mica de calaix; les estades familiars de personatges barcelonins i de la política catalana, entre ells el president Companys, o de l'espanyola, el president Azaña; de la vida a l'hospital amb intervencions i processos de recuperació dels ferits, de l'activitat intel·lectual a través de la lectura i del procés industrial tipogràfic que possibilitava un cert miratge de normalitat.

L'obra de Rius és d'una provada solidesa científica amb el plus de coneixement que li dona la seva feina de gestió a la biblioteca monàstica però escrit de manera planera; el lector hi entrarà i no en sortirà fins a la darrera pàgina, talment com si es tractés d'una novel·la, podríem dir, d'aventures, si no fos perquè, segurament, cap dels centenars de protagonistes no ho haurien volgut ser.

•Salvador Redó, fotoperiodista, presentarà el llibre amb l'autora

→ El segell montserratí que editava Neruda

REDACCIÓ. MANRESA

■ Bibliotecària de la Biblioteca de Montserrat des de l'any 2002, la investigació d'Àngels Rius al voltant de l'Hospital Militar de Montserrat durant la Guerra Civil va donar peu, el 2021, a una exposició a la Biblioteca de Catalunya. Com explica la mateixa autora, al llibre s'hi dona a conèixer «la instal·lació de dependències de l'Exèrcit de l'Est, primer a la Colònia Puig i posteriorment a Montserrat amb la creació d'un hospital militar conegut

com a Clínica Z. «S'hi explica la vida quotidiana d'artistes, sanitaris, treballadors, mossos d'esquadra (per primera vegada es dona a conèixer el nom de cada un dels mossos que van ser a Montserrat), polítics, nens i refugiats. Fins i tot un informe inèdit dels espies que rondaven per les dependències del monestir. També s'estudia la creació d'una biblioteca, que va sobreviure a la retirada de l'exèrcit, destinada a la formació política i cultural dels soldats. Són uns 150

ARXIU PARTICULAR

L'autora del llibre, Àngels Rius

títols en l'únic exemple conegut d'una biblioteca de l'exèrcit republicà espanyol, que ha sobreviscut. Finalment, s'hi presenta la creació del segell editorial Ediciones Literarias del Ejército del Este, amb la presència del poeta Manuel Altolaguirre, que feu estada com a soldat a Montserrat. S'estudien títols, fins ara no identificats, d'aquest segell editorial i detalls inèdits sobre la confecció del paper d'edicions de bibliòfil d'obres de poetes com Neruda, Vallejo i Prados».